

Michael D. Higgins - Poezi - Stinë e thatë

MICHAEL D. HIGGINS
STINË E THATË

Michael D. Higgins - Poezi - Stinë e thatë

Michael D. Higgins - Poezi - Stinë e thatë

MICHAEL D. HIGGINS

STINË E THATË

p o e z i

PËRKTHEU: NDREK GJINI

Klubi i Poezisë
Tiranë

Tiranë, 2021

Michael D. Higgins - Poezi - Stinë e thatë

Libri Stinë e thatë është botuar për herë të parë në vitin 2004 nga Shtëpia Botuese New Island në Dublin, Irlandë.

Titulli: Stinë e thatë
Autori: Michael D. Higgins
Përktheu: Ndrek Gjini

© Klubi i Poezisë, Tiranë

ISBN

Tiranë, 2021

Poeti President i Irlandës

Poeti Michael D. Higgins (1941) është President i Irlandës që nga Nëntori i vitit 2011.

Në vitin 2018 u rizgjedh për një mandat të dytë shtatëvjeçar në këtë post, për deri në vitin 2025.

Ai arriti të marrë numrin më të madh të votave si person në historinë e Republikës së Irlandës.

Higgins ka një karrierë të gjatë si politikan.

Ai është poet, sociolog, aktivist i të drejtave të njeriut, profesor në universitet etj. Ka udhëhequr Partinë Laburiste të Irlandës për shumë e shumë vite. Ka qenë Ministër Kulture për disa vite. Deputet pa ndërprerje që në vitet 1980. Ai, pavarësisht gjithë këtyre posteve gjithnjë ka jetuar në qytetin ku u rrit dhe u shkollua: në Galway. Kjo deri në ditën kur mori postin e Presidentit të Republikës dhe ligji e detyronte të jetonte në pallatin presidencial në Dublin.

Higgins njihet ndër të tjera edhe si dashamirës i Shqipërisë dhe shqiptarëve. Ai besohet se është zyrtari i lartë, i vetëm në Evropë, që ka takuar më shumë shqiptarë dhe ka diskutuar me ta për hallet dhe shqetësimet që kanë. Mbrojtja që Higgins i ka bërë në Parlamentin Irlandez shoqatës humanitare “Irish Friends of Albania” (Miq të Irlandezë të Shqipërisë), dhe pjesmarrja e tij në takimet vjetore të kësaj shoqate, është fakti me mbreslënës për këtë përkrahje dhe përkujdesje të tij ndaj Shqipërisë dhe shqiptarëve.

Ndrek Gjini

Ky libër poetik, si letra miqësie e dashurie të poetit President të Irlandës, Michael D. Higgins, u shtyp në gjuhën shqipe falë mbështetjes financiare të sipërmarrësit të njohur humanist z. Flamur Hoxha të cilin, si Shtëpi botuese e promovuese, e falenderojmë përzemërsisht.

Pluhur yjor

Ne jemi pluhur yjor
i formuar prej avujsh dhe grimcash
nga krijimi dhe shuarja e galaksive.
Ne jemi ato thërmijat e vockla të kozmosit tonë
ikur nga mbetjet e shtratit të memories
vjedhurazi,
duke ecur gjithmonë në drejtim të imazhit tonë,
të shpresave të porealizuara,
dhe duke u venitur.
Premtimi për përsosjen tonë akoma të
porealizuar ekziston ende
megjithëse i vakët.

Në këtë lëvizje ne e gjejmë shpëtimin
brenda qelizës së arsyes.
Prej këtij lloj burgu
dëgjohet vajtimi ynë
ç'ka tregon se ne nuk jemi veç fëmijët e arsyes.

Shikimin kemi hedhur nga trojet e shpirtit.
Trubullirat e së tashmes janë tërhequr.
Mish-mashi i gjërave që janë përtej
kohës dhe hapsirës jehon.

Dyshimi na fton në një udhëtim
për të dalë kundër sigurive të rreme
të bëra me punë të pakta dhe metoda primitive.

Një predikim të përvajshëm
do të mbajnë fjalët tona të dëbuara
si ushtima të një profecie të humbur.
Thellë brenda vetes e dëgjojmë atë thirrje
që na dhuron më shumë se ngushëllim
duke krijuar një histori të re të një kohe të re
dhe hapsire të mrekulleshme.
Premtim i një lumturie ende të palindur
krijuar nga pluhuri yjor.

Një stinë e thatë

Po vjen një errësirë
e cila s'e mbart apak vlagën
e ndonjë shenjë drite.
Është një errësirë e thatë që kërcënon,
Errësirë e një kohe shkretëtirë.

Mungojnë fjalët e mjaftueshme
për të ndezur zjarrin e shqisave.

Ka pllakosur një heshtje
që bujarisht terrin e mirëpret
atje ku hijet e gjërave të së shkuarës
fluturojnë njëra pas tjetrës
duke trembur kujtesën
që gati sa s'po i ndalet fryma
në këtë kohë të pjetë.

Dhe nga brendësia e kësaj kohe pa ajër
një ofshamë gjigande del

nga përballimi i madh.
Është ofshama e dhimbjes së një fillimi të ri
për fjalën
për dashurinë
për shpresën.

Kur qetësia thyhet,
britmat dhe lutjet nën zë
drejtuar një Perëndie,
që hesht si lis i thatë,
mbushin ajrin.
Në këtë ajër të thatë
pa përgjigje mbeten këto britma dhe lutje.

Dhe në këtë kohë të paimagjinueshme
kur planetet vdesin
nuk do të ketë më gjurmë
të kohës së vjetër të fjalëve.
Gjithçka do të jetë rikthyer në pluhur
prej nga dhe ishte krijuar.

Në këto momente gjysmëdrite
ne duhet të mos kemi frikë të derdhim lotë
për errësirën që po vjen.

Dhe nga vloga e këtyre lotëve
do të shpërthejë një ndriçim i fortë i shqisave
me të cilat ne mundemi të ëndërrojmë
për hapsirën e përbashkët njerzore që ndamë
në kohën që na u dha për ta jetuar.

Në këtë muzg do të ndodhë që të pafrymët

do të kërkojnë njëri-tjetrin
duke vajtuar për fjalët e humbura të dashurisë,
që s'arritën të thuhen në kohën e ndërrimit të
stinëve.

Duke krijuar një trishtim të thellë
në këtë errësirë të pashpresë.

Por në këtë gjysmëdritë le të këndojmë,
të gëzojmë
dhe të qajmë gjithashtu me ndershmëri
për ato fjalë të humbura që nuk u thanë,
për dashuritë e pafat,
për duart e thata
që s'u shtërnguan e s'u puthën.

Në mes stinëve po presim.
Kohë e thatë po na fton
dhe bukuria e gjërave të thjeshta
bëhet e çmuar.
Lulet nuk çelin
për sa kohë që ne me habi vështrojmë bimet e
këqija.

Sepse në rrënjët e këtyre bimëve tani të
vlerësuara
në këtë pritje tonën midis stinëve
nuk ka veç pluhur
por dhe ca fara mjaft të bukura
të shpërndara në këtë shtresë të hollë të dheut
fara të shpresës e cila mund të mbijetojë
edhe në kohën pa ajër.

Dhe askush nuk e di
nëse në hapsirën pafund
do të flitet ndonjëherë
apo dhe as të kujtohet
fakti që ne u përpoqëm të bëjmë një histori
me arsye arrogante
në një kohë normale.

Në fund të fundit
ne jemi të etur për shpresë
dhe për një vendbanim të ri
për frymën e shpirtit.

Sepse në vendbanimin e shpirtit
një jetë e re mund rilindë përsëri
me rregulla të reja loje
për mendjet dhe fjalët.
Kjo është lutja jonë
në këtë prag errësire.

Nuk është zbrazëtia
ajo që pret
përtej errësirës
por hapsira e dashurisë së përjetshme.

Lutja jonë e fundit
është thënë
brenda kësaj
heshtje të mirëpritur.

Në fillim 1

Në fillim qe Fjala
por Fjala nuk qe fillimi.
Kur nën ndikimin e rregullave
që u vendosën në kohë të dhunshme
drita u venit
grimcat që u shpërndanë në errësirë
nuk u vetëorganizuan ndryshe
veçse në formën e mosarsyes.

Nuk qe fillimi pa rregulla
dhe as fjala ajo që kërkoi rregulla në fillim.
Fjala qe në formën e mosarsyes
përtej vështrimit dhe frymëmarrjes.
Ishte një errësirë e thellë dhe rrëmujë e plotë
kur Fjala erdhi.

Ajo klithma e parë për ndihmë
është fillimi
i një nënshtrimi të gjatë
i cili nuk krijohet lehtësisht.
Lufta për të rigjetur heshtjën
do të jetë e pambarim.
Vështrimi që i parapriu fjalës
si fantazëm do shfaqet.
Fryma që e ndërmjetësoi

herë pas herë do lëshojë
një klithmë pikëllimi apo dashurie.

Dhe, nëse ne me dobësinë tonë
i ledhatojmë fjalët e pagdhendura
të ardhura nga kreshtat e thepisura të kohëve të
gurta
e i bëjmë rruzare për lutjet tona
ose muzgut të ngopur të një të Diele i ulërijmë,
atëherë shpirtrat tanë nuk i këndojnë
venitjes së dritës
dhe as valëve të detit larguar nga bregu.

Fytyra e lodhur
është e mbushur me lotë.
Jo të bardhë
por të zi,
ne e kërkojmë
një zë nga errësira
e paralindjes së Fjalës
dhe premtimin e rremë të qetësisë.

Kripa e lotëve
është arka e kujtesës
së fillesave tona detare.
Aty ruhet
psherëtima e thellë
e gjithë kohës sonë
të humbur në hapsirën e pafund.

Në fillim 2

Fryma dhe mushkëritë komplotojnë
kundër heshtjes së shpirtit
në interes të mbretërimit të zërit.

Nuk janë vetem fjalët.
Çdo rrokje është
një formë e mëjtejshme rrokullisje
larguar nga hapsira e frymëmarrjes
që ndërmjetëson për një moment
para se të dorëzohet
tek goja e hapur e dhimbjes fillestare
nën vështrimin e rreptë të rregullit.

Dhe fjalët rendin pas njëra-tjeterës
pandalim në udhëtimin e tyre të gjatë
drejt një rrugëdalje
të padëshiruar dhe plot pengesa.

Të dënuar jemi të lexojmë

kujtimin e gjërave të perealizuara.
Shumë shpesh ndjejmë brerje në ndërgjegje.
Ato gjëra të perealizuara na shkatërrojnë
dhe e bëjnë të paaftë krejt gjeneratën
në ndjesitë e reja aq të nevojshme
që janë brumi i fillimit të ri.

Ato momente të humbura kristalizuar
brenda memories
janë një verejtje
e cila vazhdimisht iu bëhet
përjetimeve të së tashmes
duke krijuar një listë strikte
pyetjesh,
qortimesh
për ndjesitë e humbura.

Pse ne nuk pamë nga yjet bashkë
dhe të hidhëroheshim
qanim hallet e këndonim
apo këtu nën hënë
në ujë të hidheshim së bashku.

Kurrë nuk mund të mohohet fakti
që ne nuk kemi qenë të informuar
rreth asaj që thelbi çka trashëgohet
është formuar
nga mënyra se si është parë rregulli.

Do vdesim, na është thënë,

të mbyllur brenda ca gjërave të sigurta
jo nga ato që kemi ndërtuar vetë,
do biem në heshtjen e trishtuar
rrethuar veç nga vetvetja.

Duke kërkuar magjinë e së ardhmes
ne krijojmë një këngë
kushtuar mërgimit
në burgun e vetvetes.

Marrim frymë përsëri dhe pohojmë
se asgjë s'është e pashmangshme.
Stërmundimi ynë
nuk është thjeshtë iluzion.
Krijimi i një bote të re po jep sinjalet e saj.

Drita që ndriçon përsëri
errësirën kaotike të fjalëve të humbura
premtion shërim
është ftesë drejt një ngrehine
e një vendi të ri të përbashkët
të qetë
ku nuk kërcënon asgjë.

Në pyll 1

Duke ecur nëpër pyll
kaloj përmes gjurmësh
të krijuara nga udhëtarë këmbëzbathur
apo të veshur me sandale.

Ka këtu, në këto gjurmë
shëtitje murgjërish,
ekskursione të mendjes dhe shpirtit
Që pasi kanë qëndruar pezull, janë shpërndarë
nga një mrekulli e re, e papritur
në një vend tjetër të çuditshëm,
të cilin kurioziteti e ka bërë të tyrin.

Këtu shqisat bashkohen.
Ata nuk debatojnë
për pjesët përbërëse të myshkut.
Veç bëhen gati për të dëgjuar
pyetjet që vijnë nga pylli.

Në këto momente kërcënuese dyshimesh
kur frika kumbon
përtej ndjenjës së heshtjes,
mendimi për dritën e humbur
djersë të ftohta sjell,
dhe etiketon këtë hapsirë
nën këto hije
të rritjes së munguar.

Spërdredhje të dështuara
rritjesh gjysmake
dalohen kudo,
duke u nisur nga trungjet
e deri tek lëvoret e kalbura.

Gjethet nën këmbë
gjysëm të kalbura
kanë krijuar një si batanije
prej plehu të murrmë.

Por, nëse në kohë të tjera
pyetja na vjen nga një zemër e hapur,
ajo është drita e pamposhtur
nga rritja e madhe e disa stinëve
që mbizotëron.

Dhe shqisat përherë festojnë
në kujtim të asaj hapsire dritëplotë
dhe dëshirës së fshehtë të heroit.

Pra njerzit kurrë më nuk do të largohen
nga çadra e pasionit
krijuar me aq shumë dëshirë e mjeshri.

Vizita në një vend të lagësht kërkon guxim.
Mund të ketë të papritura.
Përtej zgripit së kujteses së hapsirës,
dhe para mësimeve
që na vijnë prej ndonjë përralle,
mbizotëron dëshira për t'u gjunjëzuar e lutur.
Por edhe në këtë gjunjëzim,
nisur nga pasioni dhe nevoja
një forcë magnetike të shpie drejt rrezikut,
në formën e një lufte të pambarim.

Por nëse shikimi mbahet lart
drita bën mrekuulli
me shkëlqimin e saj vezullues.
Rrezet e dritës pikojnë bukuri,
dhe përgjithnjë i zhdukin
tërë format e hijeve dhe frikave.

Nga ky burim ngrohtësie
i krijimit të jetës
hedh hapat drejt dritës vezulluese
të një normaliteti të sigurtë.

Në pyll 2

Po kthehem nga pylli
ngarkuar me kujtesën e gurëve
dhe diellit vezullues.
Eci bashkë
Me të gjithë lëvoret e drunjëve
dhe degët e tyre të spërdredhura.

Unë nuk pyes dot
a është mendja në rregull,
përderisa gjymtyrët
lëvizin lirshëm
dhe ndjehen të relaksuara
e me një freski që dallohet lehtësisht.

Këtë pastrim
nuk e shkakton errësira
por drita vezulluese e kësaj dite
ku trupi pa shenja plagësh
rrezaton freski,
dhe gjymtyrët forcohen,
bëjnë deklarata fëmijnore
duke i harruar thyerjet
që kanë ndodhur kohë më parë.

Kam vendosur t'i ruaj këto gjurmë,
këto shenja këmbësh të baltosura

që s'treten dot aq lehtë,
pasi ato janë thirrja ime
për të mos harruar,
janë thirrja e memorjes sime.

Në memorje na mbetet
diçka më shumë se pylli
diçka më shumë se zhurma e gurëzve
poshtë këmbëve tona
diçka më shumë se pemët e bukura
përçark një kishe fshati.

Ndjenjat e shpirtit
e ndriçojnë errësirën e shenjtë
përmes mërmërimave,
që janë të mbushura plot
me erëra, pluhur dhe djersë.
Ato me një kioske druri
plot kujtime të magjishme.

Hapsirë, ajër i pastër
dielli shndrit fort por nuk na verbon
gjithçka shkëlqen.
Për një moment zemra nis vallzon përsëri.
Nuk është trillim i mendjes
as krijim i ndonjë fantazie fëminore.
Ky vrull shpirti
krijon magjinë e ngjalljes së shpresës.

Kujtesa

“Dhe siç ka thënë Ricouer,
të vrasësh kujtesën
do të thotë të vdesësh për së dyti”.

Pra kurrë nuk duhet lejuar
që dhuna të harrohet.
Aministia mjafton
vetem si një akt i shkruar.
Dhe kush e di
nëse ajo është bërë në kohën e duhur,
apo nëse mund të sjellë ndonjë shërim,
në mos qoftë krejt veç si një mbrëmje faljeje
që thjeshtë ia vlen ta mbash.

Ne veç pohojmë.
Shpresa na mban gjallë.
Duke ikur prej errësirës
një dritë të re shpërndajmë.

**Nëna ime u martua me tim atë në malin
Melleray në 1937**

*Nëna ime u martua me tim atë në malin Melleray
në 1937.*

Ato fotografi ishin më të çmuarat
e asaj kohe.
Ajo në një profil anash
Në pamjen më të bukur të saj.
Ai i ri, i pashëm, stoik
fytyrë e një burri të fortë, thonin.
Ajo kishte veshur një pallto lëkure
për rrugë
dhe ai një xhaketë si gri në blu të lehtë
dhe në jakë të saj kishte një simbol
qe ia kishte dhënë si dhuratë
bashkë me shumë bekime
murgu që kreu ceremoninë.

*Nëna ime u martua me tim atë në malin Melleray
në 1937.*

Përse ne nuk duhet te qajmë
për të lënë ca shenja kripe
për të tjerë lotë

që e dinë se çfarë është pikëllimi.
Dhe të kërkojmë të gjejmë
një ofshamë të thellë
që del prej një frymëmarrje drithëruese
nga thellësia e shpirtit,
dhe dridhet si në ethe
në kërkimin të së vërtetës.

Historitë e padrejtësive
dhe humbjet e dhimbshme
të shumë njerzve
na sugjerojnë të mos derdhim kurrë
lotë të cilët nuk dalin
nga thellësia e zemrës,

lotë që janë larg nga burimi
i një plage të thellë
që rrjedh si një psherëtimë e gjatë
përmes një frymëmarrje të mekur.

Unë qaj atë fëmijë të humbur
që koha e detyroi
të bëhej burrë para kohe
dhe të mos shijojë gëzimin e sinqertë,
as buzëqeshje,
veç fjalë të ashpra.

Janë këto gjëra të vogla
që në të vërtetë të bëjnë të dridhesh
për këtë vijimësi padrejtësish
që memorja jonë detyrohet t'i mbartë.

Ato janë aty dhe shpërthejnë herë pas here.

*Nëna ime u martua me tim atë në malin Melleray
në 1937.*

Mbështetur në anë të një guri mulliri
babai im u largua përsëri.
Një plak i vjetër
më tregon se ai do të ecte vetem për nja një milje
deri tek autobusi
i cili do të ndalonte
para një parcele me grumbuj lakrash të thara,
dhe ca sfurkëve e rrashqelave të pastra,
vend që ai e njhte mirë.
Kthejmë kokat e shihemi në sy,
një rreze e zbehte shprese
më bën të besoj se ai është i fortë
dhe do iu mbijetojë dallgëve të jetës.
Ai hoqi nga jaka e ngrohtë e xhaketës së tij
atë simbol që ia kishin vënë aty
që ditën kur qe martuar.

*Nëna ime u martua me tim atë në malin Melleray
në 1937.*

Ai ishte një simbol i stilit të vjetër
i krijuar për ikje
dhe ankorimi jo të përkohshëm
një imazh i smaltuar
i një kryqi dhe i një dore
lyer kuq dhe jeshil.

Tani shenjën e bashkëshortësisë
në të nuk mund ta dalloj askund.
Nuk e dalloj dot në të
atë lidhje të fortë intime
të pathyeshme
që kishte emigruar
së bashku me të
dhe me deshprimin e tij.

Ka kaluar shumë kohë
nga jaka e asaj xhakete
që në atë kohë i përkiste
një mode të avancuar
dhe ishte zgjedhur për t'u veshur
në ditë të shënuar,
deri tek ajo pallto e famshme
e një intimiteti të harruar
që tani vishet për të të mbajtur ngrohtë
kur ai bën ndonjë vizitë të rrallë.
Tek ne fëmijët e tij
Ai tashmë është një gjysmë i humbur
E krahët e asaj xhakete lëkure
veç sjellin në memorje
aftësitë e atij mjeshtri
të talentuar që e ka qepur,
dhe krenarinë e tim eti
që e ka veshur atë.

*Nëna ime u martua me tim atë në malin Melleray
në 1937.*

Nuk ka asnjë para
dhe asgjë tjetër për të dhënë.
Ai e heq atë simbol të çmuar
nga palltoja e tij,
atë simbol të cilin
sytë e mi e shikonin me lakmi
e më bënë më të afërt me të.
Ai e heq atë simbol
e mua ma zgjat si dhuratë
me atë dorën e tij
që unë kurrë s'e kisha puthur.
Unë e mora atë
por e humba kur unë vetë emigrova.
Kur e kujtoj tani
këtë dhuratë të vogël
por të shenjtë
ndjej dhimbje për fatin e tij,
për sakrificat e tij,
dhe për fëmijërinë time
të munguar.

*Nëna ime u martua me tim atë në malin Melleray
në 1937.*

E ruajta këtë dhuratë të shenjtë
Dhënë nga babai
Në një vend që veç ne e dinim.
Në këtë botë
ku jeta është e shkurtër
përse nuk lejohen kujtimet?

Përse na kërkohet t'i harrojmë
këto momente të vogla por të shenjta,
këto gjëra të rralla por të çmuara për ne
nga ato vite kur koha ishte një ajsberg
dhe shumë gjëra ishin të ndaluara.
Përse pra na kërkohet t'i harrojmë
këto ndodhi të vogla, mbushur plot lotë
dhe dashuri?

*Nëna ime u martua me tim atë në malin Melleray
në 1937.*

Edhe pse pikëllohem,
shërimi prapë është i pasigurtë.

Sepse krejt besimi
është besim i brishtë
por këto gjëra të vogla
delikate, mund të mbijetojnë
e të shpërfaqen
në këtë hapsirë drithëruese
plot mbresa.

Ato krijojnë ca ndjeshmëri, ca kufinj
që i mundësojnë kujtesës
të bëjë mrekullira.

*Nëna ime u martua me tim atë në malin Melleray
në 1937*

Pusi 1

Nuk është pusi i rrethuar nga shume njerëz
që më shfaqet në kujtesë,
por është ai pus i cili nuk shterroi
gjatë asaj stine të thatë,
duke sfiduar dyshimet tona
për një katastrofë të afërt thatësire
ku bagëtitë mund të ngordhnin
në këtë stinë të thatë.

Toka u tha, u pjek, u plasarit
Nga një diell që zhurit anë e mbanë.
Në zemrën e lagur të pusit
balta e humbi betejën
dhe uji i pastër, triumfues
deklaroi fitoren e fundit.

Kjo është një provë e fortë mbijetese
në pritjen plot durim
të shfaqjes së një rrjedhe të re
nga ndonje kapilar uji
që vjen prej thellësive të tokës
që ne nuk i shohim.

Dhe del në sipërfaqe
duke shpallur madhërisht
mbijetesën dhe triumfin
mbi këtë stinë të thatë.

Pusi 2

Ta vizitosh përsëri pusin e miqësisë,
dhe të hedhësh në fund të tij një litar të vjetër
me kovën e jetës së dikujt.
Të dëgjosh zhurmën e kësaj kove
tek prek muret e këtij pusi
duke të risjellë emocione të forta
të kohës së fëmijërisë
përbën një pelegrinazh magjik.
Ta tërheqësh sipër atë litar
dhe të pish ujë nga ajo kovë
duke shuar atë etje të ëmbël
ngjan sikur kohën ke ndalur.
Gjithçka e ripërtërin
freskia e këtij uji që del
nga fshehtësitë e tokës.
Të shuajmë etjen me këtë ujë
kufinj të kohës zhduken
bashkë me çdo lloj dyshimi
për vazhdimësinë e jetës.

Gomari

Më kujtohet ajo lëvizja e veshëve të tij të butë
ku, siç e kishte zakon ulte kokën
dhe mbyllte sytë
e dorëzohej kur i futnin
frerët e metaltë në gojë
mes dhëmbëve të tij të verdhë.

Dhe kryqi i vendosur mbi shpinë
nuk i jepte atij ndonjë status të shenjtë,
ai kryq është thjeshtë simbol mirënjohje
për ngarkesën që mbart
dhe madje nuk i garanton as mbathjen
e thundrave të tij.

Koka e një gomari,
gjiri i ngrohtë i një lope,
turfullima arrogante e një kali,
frymëmarrja e shpeshtuar e një qeni,
kositja e bimëve të gjelbra,
bluja e zbehtë a moçalit me kallamishte,

stërmundimi i ngjalave të ngecura në llucë,
e shoqërojnë rrjedhën e uijt
drejt një grykëderdhje të rrëpirtë.

Ç'është ajo forcë magjike
që i bën këto peisazhe t'u mbijetojnë
katastrofave të kohës,
që ngadalsojnë rrënimin dhe shembjen
e një shtëpie
mbulesa prej kashte e së cilës
është kalbur krejt, dhe ka rënë brenda?

Janë ndofta ato ndjenja intime
të mbjella këtyre fushave si farë
në kujtesën tonë.

Në ato raste të rralla
kur ai e ndal galopimin
unë para se t'i tërheq sërish frerët
risjell në mendje të shkuarën,
dhe kurrë nuk nxitoj ta rinis galopimin,
e as nuk i klith me zë të lartë,
pasi e rrespektoj lirinë e tij.

Shumë më shumë se këto pisazhe
mua më kënaq shoqërimi me të
dhe kujtimet e bukura të së shkuarës
që më risjell në kujtesë.

Hapja e pakove

Është bërë normale
që në krye të fletës së çdo pakoje
të ardhur nga jashte
që hapet
të shënohet një numër me bojë të zezë
i cili në të vërtetë
përbën zyrtarizimin
e një vjedhje të licensuar
të mundimeve të emigrantëve.

Këto pako shpërfaqin një magji
me format e tyre të çuditshme.
Brenda tyre qëndrojnë
copëze ndjenjash e jetësh njerzore,
me mbishkrime adresash
të ca zonave që ne i njohim mirë
e që janë mbresëlënëse
dhe mjaft domethënëse
në hapësirën ku ne jetojme.

Ato kanë një ndriçim të mistershëm;
kanë në to ca vijëzime

gati mistike dhe kujtime
lënë nga duart e atyre që kanë ikur.

Këto vijëzime dhe fjalë
përcaktojnë domethënien
e sendeve aty brenda
të paketuara me aq kujdes
e me shumë merak
me mbështjellëse të bukur
nga ato duar që bëjnë mrekullira,
duar që malli i bën të dridhen
nga kujtimet e fëmijërisë së largët.

Ajo dhuratë për të rritur
e mbështjellë si për fëmijë
që mezi po e presin,
kurrë nuk ishte një objekt zbukurimi
dhuruar në mënyrë sekrete
nga ndonjë vend i panjohur.

Ka mbërritur
e pakëtuar,
dhe zbulimi i madh
kur hapet kjo pako
shpërfaq përherë
një dhuratë të magjishme.

Dhuratat që mbërrijnë
dhe që duhen shpërndarë,
bëhën përkohësisht

pronë e disa përsoneve,
të cilët duhet të gjykojnë
se si t'i rigrupojnë
në arka të ndryshme,
mbushur me plot historira të çuditshme
gjatë rrugës për këtu.

Në pritje
të kthimit të emigrantëve.

Pas shpërndarjes
së këtyre pakove
sikur diçka brenda jush ka lëvizur.
Diçka ka lëvizur mes nesh dhe jush
mes dy vendeve,
mes dy kohërave,
të jetës sonë.
Ikja dhe kthimi i juaj
Janë shkrirë në një.
Janë bashkuar në rrethin
e emigrimit dhe kthimit tuaj.

Kur ju e paketuat dhe e mbyllet atë pako,
ne e dinim, zemra jonë e ndjente
se aty brenda nuk kishte si të futej
krejt historia e mundimeve tuaja.
Dhe pikërisht për këtë ne u jemi
shumë mirënjohës.

Nokturn 1

Pas asaj humbje të madhe,
deshpërimi,
si një dhimbje e fortë,
ngjyrë gri,
rri kyqur në stomak,
dhe pandërprerë
lëshon psherëtima të gjata.

Si një hije e errët
brenda qënies sime
është ky deshpërim.

Shpresa që mendimi krijon
nuk ka fuqi ta largojë.

Në këtë kohë shterpë,
as shpirti nuk ka fuqi të reagojë,

kundër kësaj dhimbje të gjatë
të ngulitur kaq thellë.

A nuk është lajmëtari i vdekjes ai që vjen
si një hajdut i stërvitur
duke u shpërfaqur fluturimthi
me atë hijen e tij të gjatë
dhe atë lëkurën e tij të thatë
mbi qiellin e kujtesës time?

Do të hidhesha përpjetë nga gëzimi,
do ta kujtoja,
do ta ndjeja,
nëse shpirti i tij do më përgjigjej
nëse ai do të më rishfaqej
qoftë edhe vetem si hije.

Sepse në këto kohë vetmie të madhe
më mungojnë shumë
premtimet dhe këshillat që më la.

Mijëra thërmija mendimesh
vezullojnë dhe papritur zhduken
në këtë stacion pritje të rremë.

Dhe, nuk është vjeshta
e as dimri i acartë,
që brenda mbart
premtimin e një pranvere të bukur,

që po kërcënon.

Por është një boshësi pafund
e pa përjetuar kurrë më parë,
një konfuzion intensiv
i një jete pa kuptim
pa energji,
pa shpresë.

A nuk mjafton që së paku të pyesim;
A ia vlen në këtë moment
ruajtja e ca gjërave të vogla, vezulluese,
të mjaftueshme për të ushqyer veç kuriozët,
e kohërave që do vijnë?

Dhe a nuk është më e mira gjë
që mund të presim nga kjo pyetje;
shpresa se koha mund të ndalojë në këtë vend
për një çast, për t'i lejuar ndjenjat
që ato vetë të japin
një përgjigje miratuese?

Kjo besoj është
krejt e mjaftueshme
për të vazhduar të besojmë.
Krejt e mjaftueshme
për të vazhduar
të jetojmë.

Me fytyrë nga muri

Kur zogjtë vdesin
mishi u tretet,
e veë kocka e sqepit u mbetet,
dhe skeleti i kokës
i fshehur poshtë krahut.

Aty mbesin,
krejt vetëm, në të ftohtë,
e duke u lëkundur në erë
presin ngurtësimin.

Fëmijë të ikur,
si farë e shpërndarë kuturu,
shpresë braktisur,
në këtë kohë të thatë,
ku dhe lotët janë shterrur,

larg dritës së Zemrës së Shenjtë,
me kokën kthyer
me fytyrë nga muri.

Me fytyrë nga muri
e kokën të varrosur
në një pellg faji,
hijet e kujtimeve gjarpërojnë
përmes rrezeve të diellit
të kësaj dite të ftohtë dimri.

Me fytyrë nga muri
e gjetën atë
plot dy javë më vonë,
një fqinj i shqetësuar trokiti në derë,
dhe dorën drejtoi
drejt atij vendi të vetmuar
ku të vdekur prisinin
një zog dhe një njeri
të dy të ngurtësuar.

Dy qënie të njëjta
që në vetmi e kishin nxjerrë
frymën e fundit
gjatë rrugës së kthimit
aty ku deti fillon,
aty ku gjithçka është e qetë
dhe e pafund.

Nokturn 2

Mola, tani ashtu e dobësuar krejt
hap krahët me pasion,
dhe drejt llampës së ndezuar niset,
ashtu pa u ndjerë
përmes pluhurit
me ato lëvizjet e tij të ngadalta.

Krejt e vetmuar
tenton goditjen e saj të fundit
para se të vdesë.

Pikëllim

Thellë më kanë pikëlluar ato fjalë të ngrohta
që u thanë këtu
për atë, të cilit ia kam mbyllur derën
në këtë vendbanim të ri.
Krejt i vetëm,
në heshjte unë pres,
fjalët e paftuara të urrejtjes
të mprehura në gurin e helmit.

Dikur, unë dija fjalë të tjera
të cilat shndërrisnin
nga dritë e dashurisë,
dhe madje, edhe në ëndrra
si xixëllojna fluturonin
brenda meje,
duke më dhënë shumë dritë
duke më dhënë jetë.

Nganjëherë
më pushton frika,
dhe pyes veten
se nuk do të ketë më kurrë brenda meje
hapsirë për pikëllimin.

Nëse fjalët e ngrohta
do kthehen tek unë përsëri
do ua hap menjëherë
derën e shpirtit tim.

Në shenjë mirënjohje

Një nga një i kaloj nëpër duar katolinat
duke kërkuar për diçka më shumë se urimet,
duke kërkuar ashtu, krejt hutueshëm
pak dritë në mes të errësirës,
pa ngushëllimin e fjalëve,
në një heshtje të thellë që nuk e zgjodha vetë,
por m'u imponua,
në këtë orë shterpë
me emra në njëjes.

Lexoj një mesazh
të dalë nga zemra e një mikut tim.
“Poshtë një muri jeton poeti akoma
dhe Jara këndon për ty.
Dhe flokët e borës
në pyllin e errët
në prijtjen tënde qëndrojnë aty.”

Zemra ime kërcen përpjetë
në shenjë mirënjohje,
dhe në sytë e mendjes sërish më shfaqet
fjala magjike
“Dashuri”.
Oh, miku im poet,
unë të shtërngoj dorën
pasi e di që gurët mbi të cilët ke shkelur
janë tejet të sigurtë.

Ringjallësit

Në takim, disa vendosën
që të mos bëhej seks
për Ringjalljen,
veç për lindjen,
dhe me shikimin e tretur larg.

Të tjerët ishin që të bëhej,
madje shumë, aq shumë
sa për të ngritur ushtri të tëra
të Ringjallurish.
Në pikën e fundit të rendit të ditës
pas shumë debatesh e zënkash
rreth strukturës së fjalive
dhe ndryshimeve gramatikore
një zyrtar hijerëndë me syze e kërkoi fjalën.
“E di që po dal jashtë teme”,
tha ai krejt i skuqur në fytyrë,
“por dua të flas për brekët dhe streqet.”

Disa nga të pranishimit u befasuan
dhe të hutuar panë njëri-tjetrin në sy.
“Ato duhen bërë prej leshi,” tha ai,
“deri në momentin që Ringjallja të përfundojë.
Kjo, që përmes kruarjes, të na rikujtojë ne, atë
që,
ne po vuajmë për Ringjalljen”.

Heshjta e akullt u tret menjëherë,
dhe zhurma e brohoritjeve jehoi
që nga kati përdhes
e deri në Rrugën Molesëorth
ku janë grumbulluar shumë njerëz.
“Ata janë pro brekëve të leshit,”
u përhapën pëshpërimat si zjarr i stërmadh,
“Për Ringjalljen”.

Policët, të cilët, të gjithë i kishin ndryshuar
emrat,
mijëra punonjës të administratës
anëtarë të organizatave shtetërore dhe jo
shtetërore,
profesorë dhe klerikë të çuditshëm
që ishin mbledhur në Rrugën Kildare,
festuan të gjithë së bashku
duke vallëzuar.

Duke vallëzuar para godinës së Parlamentit të
tyre

ata me të drejtë ndjeheshin krenarë.
Ata po bënëin histori.
Kombi i tyre i ri ka marrë një vendim
për Ringjalljen
dhe ata e ngritën lart mbi supet e tyre
atë burrin me syze
i cili e ëndërronte këtë gjë
dhe madje mori guximin
dhe e shtroi për miratim
në pikën e fundit të rendit të ditës;
gjë që ua mundësoi më pas të gjithëve
të veshin brekë leshi
dhe të kruhen
sa herë të kenë dëshirë
për Ringjalljen.

Lamtumirë zoti Michael

Një natë në Ammasayanin
e rrethuar me varre njerzish të shquar
që ngjanin si gjerdanë guri;
kryetari i bashkisë
po shpjegonte me dhimbje
tek unë, vizitori i tij i dyshimtë,
se kohët e vjetra kanë vdekur.

Dikur, në ato kohëra
banorët thernin çdo vit nga një derr,
dhe kishin mish
një herë në vit,

kryetari i bashkisë më shpjegonte i përlotur.

Pak më herët, po atë ditë,
në drekë, Prokurori po përmendte
krimet kundër Kushtetutës së Turqisë
që ishin kryer në Detin e Kuq,
dhe për të cilat ai kërkonte
dyqind e pesëdhjetë e nëntë dënime me vdekje.

Natën me një çantë në krah,
në mëngjes duke u shtyrë në radhë
me vëllezërit kundërshtarë
për të lyer këpucët,
Fikriu i vogël tha
Lamtumirë Michael.

Në televizor
gjenerali Evren foli gjatë rreth dy episodeve të
Dallasit;
në hotel unë po paketoja çantën prapë,
tani për rrugën drejt kthimit në shtëpi.

Kalimi i lumit

Në anën tjetër të lumit
shoh mikun tim në nevojë.
Më duhet ta kapërcej lumin.
Vendos gurë në ujë.
Ata zhduken, pasi nuk janë të mëdhenj sa duhet.
Marr gurë më të mëdhenj, i vendos në ujë,
lodhem e stërmundohem të krijoj një shteg
drejt bashkimit tonë.

E ndjej thellë izolimin e tij, atje tej, tek po pret.
Ura e ankthit tim e humb përqëndrimin
në këtë betejë timen të dështuar
drejt bashkimit.
Nuk mund ta imagjinoj dot
pasionin e pritjes së tij.

I kthehem punës që kam nisur
dhe vazhdoj fort,
megjithëse jo fort i sigurtë nëse do ia dal
vetëm me bindjen e plotë
që gurët që po vendos
të mos lëvizin
dhe të jenë të sigurtë.

Një darkë në vetmi në Koh Samet

(Per Paddy Leahy)

Nganjëherë ai ulet vetem
në tavolinë.
I vetmuar,
duke fantazuar dhe ngrënë pilaf,
aty mes gjithë asaj klientele,
me plot bukuroshe
e njerëz me pozitë.

Në mbrëmjet e qeta
të prag Vitit të Ri
ky burri i vjetër,
i vetmuar,
në atë tymnajë të lagësht të lokalit
nuk e humb për asnjë çast
buzëqeshjën e ëmbël
e as atë vështrimin e tij intim
mbi fytyrat dhe objektet për rreth.

Netëve vonë
fëmijët kënaqen pa masë
duke dëgjuar prindërit dhe detin
tek tregojnë historitë e tyre.

Këto rrëfime,
këto fëmijë,
dhe hëna e plotë në Koh Samet
i japin një forcë të shumfishtë
kuptimit të vetë jetës.
Duke vështruar dallgët se si ikin
duke i pritur që ato të kthehen sërish
duke menduar fundin e gjërave
në pafundësi,
me vështrimin ngulur mbi këto
dallgë të larta
këtu në Koh Samet.

Ai ndjen dhimbje
për gjërat e shtrenjta që i mungojnë
dhe momentet e bukura
të dashurisë së humbur.

Vitet rrëshqasin
përmes valësh
dhe kthehen diku, një dallgë larg,
duke i sjellë atij vetëm një gjë të sigurtë:
pyetje pa përgjigje,
pafundësisht shumë,
aty përmes muzikës së lartë
dhe të qeshurave të shumta,
ku nuk nevojiten përgjigjet,
të paktën në këtë moment,
këtu nën këtë hënë të plotë në Koh Samet.

Varkat e vjetra në Koh Samet

Ekziston një kopje e shkruar
e një përkthimi të vjetër
që burrat në moshën
kur i kap sëmundja e prostatit
ia japin njëri-tjetrit për ta lexuar.
Ata nisin të bëjnë udhëtime turistike
në vende të mrekullueshme,
duke provuar të bindin veten se janë
ende të fortë.
Ata përpiqen të hipin e të lundrojnë
plot pasion
mbi ca barka bambuje prej të cilave
të qeshurat e moshës së tyre rinore
si vale deti në formë rrathësh
u shfaqen në memorjen e tyre të mjegullt.

Duke lundruar
në ujrat e detit dhe të memorjes
ata rropaten drejt pleqërisë,
me tërë atë mbipeshë mishi dhe ndjenjash.
Kthimin e bëjnë shumë ndadalë.
Kur mbërrijnë mbrapsht në breg
ata e ngulin vështrimin në mol
mbi ca litarë plot nyje të tharë tanimë,
por që dikur kishin qenë
mjaf të dobishëm.

Varka

(Për Daniel)

Copa drurësh të thyer
te një varke të vjetër,
si pa ndjerë,
ashtu vjedhurazi kanë mbërritur
në këtë plazh të vetmuar.
Ato, ashtu tinëzisht
e kanë bërë këtë hapsirë
të tyren.
Kanë sjellë me vete këtu
momente nga një jetë plot gjallëri
që kishin patur dikur.
Këto copa drurësh
të mbërritura këtu
sikur bëjnë thirrje
për t'u kthyer

në funksionet e tyre
të dikurshme.
Në to dallohen qartë
gjurmët plot jetë
të së shkuarës së tyre.

Me vështrimin mbi këto copa drurësh
të shpërndarë kuturu
një fëmijë imagjinon
ndërtimin e një varke
në të ardhmen,
kur atij t'ia lejojnë një gjë të tillë,
dhe me të, nisë një udhëtim
për të cilin nuk ekziston
ndonjë hartë.
Ai nis të bëjë një mori pyetjesh.
Ndërsa babai i thotë
është koha të shkojmë në shtëpi.

Koha e këtyre momenteve të bukura mbaroi.
I kthejnë shpinën detit,
hipin në makinë dhe largohen
ashtu në heshtje,
babë e bir.

Atje në breg të detit, në rërë
copat e thyera të drurëve mbetën,
në pritje të dallgëve të tjera që do të vijnë
në pritje të një udhëtimi të ri.
Gjatë natës djali pa në ëndërr

një varkë tek lundronte,
një varkë tek ngrihej e binte
mes dallgëve.

Në gjumin e tij të thellë
në ëndërr ai shkoi sërish
tek ai plazh i vetmuar,
dhe u betua se do rikthehet
për ta provuar prapë
ndërtimin e asaj varke.

Babai hap derën
e dhomës ku djali po fle
dhe ndez dritën.

Pol Pot në Anlong Veng

Pol Pot ka zgjedhur gazetën *Bangkok Post*
për të thyer heshtjen.

Nga qyteti Anlong Veng në Kambogjia,
ai nuk kujton, dhe as nuk përmend
grumbujt e miliona kafkave
të njerzve të vdekur,
nuk ka makthe, e naten nuk sheh
ëndrra të tmerrshme
me fusha të tëra mbushur me të vrarë,
pra, asgjë nga këto.

Ai thotë
se ka mbaruar punë
me politikën.

Ai është akoma një nacionalist
i bindur
dhe ka mjaft vite për të jetuar,

e për të urryer Vietnamin.
Kur e pyesin
a ndjen ndonjë pendim
apo keqardhje,
ai thote se është shumë i sëmurë.
Ai deklaroi për gazetën *Bangkok Post*
se është duke vdekur.

Në kontrast me ata miliona njerëz
që u vranë për të përmbushur
një ëndërr të çmendur të këtij përbindëshi
ai e jep këtë intervistë
në një ambient mjaft modern
në rehati e qetësi.

Në faqen e parë të saj
gazeta *Bangkok Post* thotë se
monedha Tajlandeze *Baht*
është zhvlerësuar në mënyrë drastike,
kjo gazetë gjithashtu
thotë se Presidenti i Amerikës
nga baza ushtarake *Airforce One*
ka deklaruar se ai e dashuron Tajlandën,
dhe se do ta mbështesë atë në gjithçka.

Takim

Poshtë
ngjyrës së errët të kësaj moçalishte,
që ngjan si supë,
nën këmbët e këtij mali
krejt të zhveshur,
qëndron fshehur një dhunë e kahershme
e bërë kundër natyrës.
Duket sikur
brenda mban një tallje
të heshtur, të butë
të gjithëpranuar,
bashkë me lakminë e fshehtë
e murmuritjet e ca horrave
të cilët për ca para më shumë
mund të shisnin dhe babane.

Keni të drejtë të kërkonti gjithçka.

Dhe madje të bëni çfarë të dëshironi me të
ashtu siç bënë etërit tuaj para jush.

Këto pak metra tokë
janë krejt ajo ç'ka ju keni.

Kush janë gjithë këta të huaj?
A nuk kemi jetuar ne këtu për breza të tërë?
Ai i ka tani.
Ai mund t'i lërë të ikin.
Duke rregulluar karrocerinë e makinës,
me ca degë të holla frashëri
ishte mënyra më e mirë
për të transportuar bagatinë,
ashtu siç baballarët bënë dikur.
Ai thithi pak naftë me gojë përmes një tubi.

Me atë fytyrën e vrazhdë e të ftohtë,
ai qeshte me fjalët e tij.
Fjalët jehonin.
Ai e dinte se janë fjalë me vend.

S'duam t'ia dimë për ekologjinë
klithinin dikur ata.

Duke udhëtuar drejt shtëpisë
ai ishte i sigurtë
se ai mal dhe ajo moçalishte
të tijat do të ishin përgjithmonë.

Vizita e një të çmendure

Ai po shikonte ngultazi lulet
kur mbërriti ajo,
vizitorja e parë
pas njëzet vjetësh.

Kaloi përmes një grupi murgeshash
duke injoruar zhurmën që bënin
tasat e tyre metalikë,
zhurmë që ngjante si një simfoni
e shërbimit të tyre ndaj Zotit,
tasa me të cilët ata kishin
hekurosur shamitë që mbanin në kokë,
dhe sterilizuar mjetet e punës.
Nga larg
ata nisën të vështrojnë me lakmi
bukurinë e asaj vizitoreje;
e para vizitore e tij
pas njëzet vjetësh.

“E di historinë tuaj,” i tha ajo
burrit, i cili kurrë më parë
nuk kishte patur një vizitor.

“Unë them se është
një histori shumë prekëse,” shtoi ajo.
Forca magjike e këtyre fjalëve
e pushtoi krejt dhomën.
Ajo ndaloi së foluri
për pak çaste.
Por kur nisi të flasë prapë
ai i dëgjoji sërish ato fjalë.
Të gjithë i dëgjuan ato fjalë.
“Më duhet të fluturoj,” tha ajo
e cila ishte vizitorja e parë aty
në këto njëzet vjet.
Ai ia nguli sytë
me një vështrim aq të çuditshëm
saqë e trembi fort atë.

“Më duhet të notoj,” tha ai,
burri, të cilin nuk e kishte vizituar kush
asnjëherë.
“Më duhet të notoj,” tha ai,
“dhe më duhet të iki tani
atje në pllajën e algave
ku jeton shpirti i paqtë
i nënës sime.”

Murgeshat u larguan
të ndihmuara nga punonjësi i sigurisë.
Me shamitë e bardha të kokës të hequra
dhe me buzëqeshje dashamirëse në fytyrë
ata e tërhoqën mënjanë atë grua,

vizitoren e tij të parë
pas njëzet vjetësh.

Asaj iu lëngëzuan sytë,
dhe lotë të kripur filluan
t'i rrjedhin ndër faqe
kur dëgjoi zërin e atij burri
që e pyeste,
“a nuk është e çmendur një grua
e cila me një vështrim melankolik
larg bregut të detit thotë
më duhet të fluturoj.”

“A nuk ndjen dhimbje
për ato kujtime të braktisura
atje pranë detit?
Eja, eja, noto me mua.
Le të notojme bashkë.”

Murgeshat e morën burrin mënjanë
dhe ia arritën të largohen prej aty
me sukses.
U kthyen më pas tek jo
vizitorja e parë e tij
që prej njëzet vjetësh,
dhe e pyetën,
“a dëshiron të të sjellim një çaj?”

Nokturn 3

E falenderoj atë re
që u largua
duke na dhënë pak pushim
nga vranësira dritëzbehtë,
megjithëse parada të përsëritura
me tufa resh të tjera që vijnë
nga askund dhe gjithkund
zgjatin kthetrat
duke na kërcënuar.

Kur qielli ndriçohet,
unë marr frymë
dhe shpresa sikur më zgjohet.
Unë kurrë nuk iu kërkoj atyre
ndonjë garanci për të mos u shfaqur më
vetëm një largim i përkohshëm
për pak orë, për pak rreze dielli më shumë
më mjafton.

Vinçjeri

Prishja e vinçit ndodh shpesh.
Nga baza poshtë dhe deri tek krahu i vinçit
kavoja e trashë lëviz pa pengesa.
Ai ia ka ngulur sytë asaj dhe i buzëqesh
ndërkohë që ajo hipur atje lart mbi vinç
provon dhe një herë me këmbë
nëse kavoja e vinçit lëviz lirshëm apo jo.

Detyra e tij më e rëndësishme
është që ajo të mos pësojë ndonjë aksident
dhe jo që t'i buzëqeshë pareshtur asaj.
Janë të gjithë punëtorët e pranishëm aty
ata që presin me padurim buzëqeshjen e saj
nga atje lart, duke sfiduar rrezikun.
Kur ndodh që hypin burra atje lart
për të rregulluar kavon,
kurrë nuk e shohin me aq vëmendje.
Shpjegimi i kësaj mosvëmendje
është fakti që ata e konsiderojnë atë gjë
një punë të rëndomtë.
Ajo me një mjeshtri të admirueshme
rregullon kavon dhe balancon krahun e vincit.
Atij këtë radhë i mungojne lëvdatat
nga punëtorët e pranishëm aty.
Por ata dinë veç gjysmën e kësaj historie.

Kupa e kungimit

Është kupa e kungimit kjo që unë po prek,
e ngre me të dyja duart,
dhe me të lëviz gjithandej
reth e rrotull.

Unë një amator i pastërvitur
në këtë ceremoni kungimi
duke e ushtruar këtë profesion
në heshjte.

Zërat në mbrëmje

Shoqëria e zërave në mbrëmje
është ushqimi më i ëmbël i shpirtit
kundër heshtjes së thellë
të natyrës,
që lufton me diellin tek rrokulliset
në humnerat e territ.
Në pritje të dritës,
tingujt marramendës të mbrëmjes
janë si një thirrje e hareshme
plot humor,
janë si strehë e përkohëshme
me një gjysmë çati
ku banon shpresa
e njerzimit
dhe dita e re.

Nokturn 4

Në një hapsirë të rrëmujshme
në kohëra të ngarkuara plot
me histori dhe ngjarje,
është e lehtë të mendosh
se nuk ka shpëtim,
dhe teloranca
nuk nuk lejohet.

Por një copëz dritë
na rifreskon kujtesën,
dhe duke sfiduar kohën
na sjell prespektivë dhe shpresë
duke na bindur se akoma nuk kemi arritur aty
ku shpirti fluturon,
duke injoruar totalisht
mendimet e lodhura
dhe dështimin.

Në errësirë
në fytyrën e të burgosurit
shndrit një buzëqeshje.
Një jetë pa vuajtje shfaq konturet e saj,
nata struket,
duke i hapur rrugën
një dite të re
një dite ndryshe
që po lind.

Kuptimi i Zërave të Shpirtit

Shpirti bën dritë
mbi dhimbjen e strukur aty brenda
duke e flakur jashtë hidhërimin
përtej kufinjve të Kohës dhe Hapsirës.
I shpërndarë
në zbraztinë e dritës
ai tretet.

Të dëbuarit

Jo, ky nuk është fundi i historisë.
As nuk janë ezauruar të gjitha idetë
dhe mundësitë e fundit.
Është koha e një ideje të vetme,
gjymtuese, të mbrapshtë dhe vdekjeprurëse,
që na ngujon dhe ndan ne
nga bota që kemi imagjinuar.
Ne akoma nuk ia kemi arritur të krijojmë
mundësinë e refuzimit
të shpresës
për një version më të mirë të vetes tonë.

Në kohën e kësaj intolerance të re
ne s'mund të flasim për profeci
ne s'mund të bëjmë kritika
për zgjedhjet të bëra
në emrin tonë.

Ka nisur të rikrijohet një mendësi lufte
Janë shpikur djajtë e ri
dhe fjalët për t'i përshkruar këto djaj.
Ka nisur të bëhet seleksionimi
i atyre që nuk duhen pranuar
duke mos i konsideruar fare si njerëz.

Kuptimi tradicional i lirisë
mbi urinë, frikën, abuzimin,

është zbehur krejt
në këto kohëra të tmerrshme.
Na thonë ta harrojmë atë premtimin e vjetër
se bota është krijuar për ne
dhe ne duhet ta gëzojmë.

Nga thellësitë e shpirtit na del një vajtim.
Strukemi prej frikës.
Disa mbyllen në heshjtje.
Por më pas një dritë rrezaton
dritë e shpresës
dritë e një jete më të mirë.

Ne duhet t'i përgjigjemi.
Sepse kjo do sjellë çlirimin tonë nga terrori.
Mërgimi ynë do marrë fund,
jo nga që ne bëmë magjira
por nga zemrat tona, nga forca,
besimi dhe përpjekjet tona së bashku,
duke konfirmuar atë që ne e bëjmë vetë
historinë tonë
me forcën e zemrave dhe mendjeve tona.
Ne e krijojmë fatin tonë vetë,
së bashku,
duke ecur përpara dhe rifituar
atë premtimin e vjetër
të paplotësuar
që na ish refuzuar,
lirinë.

Poshtë pemës së një mangoje

Kur mblidhen poshtë pemës së një mangoje
Bisedat dhe ëndrrat e tyre janë përreth
mbijetesës.

Nuk kanë asnjë kujtim të së shkuarës,
asnjë fitore apo sukses nuk ua trazon ndjenjat,
madje kujtesa e tyre nuk mbart
as ndonjë moment humbjeje.

Patkoi

Në gjysmë errësirë
në mënyrë jo ritmike,
dëgjohen goditjet dhe shkëndija shpërthejnë
nga ajo shkrirje e magjishme.

Toka, ajri dhe uji,
janë bashkë në këtë betejë
të çëkanit me hekurin
për t'i dhënë formë
këtij metali të skuqur
që mbahet mbi flakë
derisa mbi të
të bëhën ca vrima për gozhdat,
duke krijuar kështu
një objekt të shndritshëm
të pazevëndësueshëm

për një tjetër mjeshtër.

Vendoset patkoi,
thumbat futen në thundra
me shumë kujdes e mjeshtri,
më pas ato rrafshohen me limë,
ndadalë – ngadalë duke i rrafshuar
thepat anash, ashtu përmes xixave.
Më pas kali nis rrugëtimin e tij
duke trokuar pa vështirësi,
sa që çdokush mund ta quajë
këtë trok muzikë
ose thjeshtë shenjë e një pune të mirë
që ia ka bërë jetën më të lehtë
kësaj kafshe.

Dhe më në fund, në bare
nuk ka nevojë më të bëhën
mrekulli të reja
me errësirën apo djersën
për të krijuar gjëra
të cilat njeriu nuk mund t'i përdorë.
Kali nis të turfullojë
krejt i çliruar,
pa e ndjerë fare rrugën,
gurët,
thundrat e tij ndjejnë lirinë e rifituar
pas gjithë atyre
rrugëtimeve të mundimshme.

Shumë afër tokës

Shumë afër tokës
vështronim, poshtë
nga gryka e pusit tek po shpohej,
sytë i mbanim tek thundrat e kafshëve
e nganjëherë i ngrinim gjer tek kurrizi i tyre
për t'i parë a janë duke ecur në tufë;
ishte ky si një konkurim i heshtur mes nesh.

Me vështrimin poshtë
shumë afër tokës
kur dielli perëndonte
gjatë atyre stinëve
që u përkisnin pronarëve,
duke artikuluar ca thirrje
të cilat i kuptonin kuajt që tërhiqnin plugun;
kjo ishte puna e burrave.
Gratë artikulonin fjalë e tinguj
që rosat e patat i kuptonin,
kjo ishte krejt ajo çka ne flisnim.

Asnjëherë nuk e ngrinim vështrimin lart.
Ndaj diellit ishim krejt indiferent

kur lindte apo kur perëndonte,
pasi kjo ishte kënaqësi
që u përkiste të tjerëve.

Fëmijët e fëmijëve tanë
flasin për peizazhet e mrekullueshme,
për trupin
dhe për detin.
Është tepër vonë për ne.

Me vështrimin poshtë
shumë afër tokës
kemi jetuar shumica prej nesh
dhe na thonin se banorët e Afrikës
mbas lodhjes e stërmundimit të ditës
e harronin të nxehtin përvëlues
dhe në netët e ftohta
udhërrëfeshin nga ylli i dritës,
nga ngjyrat lejla dhe e gjelbër
apo dhe e zeze, si dhe nga copëzat e arit.
Për ta ngritur vështrimin lart nga dielli,
zemrat dhe mendjet na duhen.
Dhe kur ne ia arrijmë, bota gjëmon.
Në pritjen e saj në këtë prag rilindje
zëri i saj jehon
duke na rikujtuar ne
se jemi vetë ne ato
që bëjmë të rilindë shpresa jonë
ato që bëjmë historinë tonë.

Krijimi i një stine të re

Zgjatja,
përtej kufirit të zakonshëm
që ishte i pashmangshëm,
ka qenë gjithmone problem.
Të të dalë fryma e shpirtit,
kjo ishte sfida më e madhe
dhe me pikëpyetjet më të mëdha.

Fëmijë me bark të fryrë,
gra të nëpërkëmbura,
manipulim i fakteve shkencore
në shërbim të luftës,
më shumë bomba se sa bukë,
kjo është bërë përditshmëri.
Një fëmijë i pastrehë
mësoi prej nënës së tij

prej babait të tij dhe prej një gomari
se duhej vepruar kështu:
njërit i duhet të shkojë në Tempull
dhe të pyesë
se çfarë mund të jetë pashmangshme.
Dhe ai kurrë nuk pretendoi
se ky besim i përkiste vetem atij.
Kjo pasi se Betlehemi
ka një histori të madhe,
dhe fryma e shenjtë na mëson
se ne do jetojmë një jetë tjetër të re
ku drita e shpirtit rrezaton
mbi dhimbjet dhe vdekjen tonë,
në fatin tonë të përjetshëm,
dritëplotë,
duke premtuar lumturinë e pasosur,
që nuk gjendet në asnjë stinë.
Mbërritja e saj
është e pashmangshme.
Është shpresa jonë
ajo mundëson një stinë të re
që i përket një bote tjetër,
në pritje të ringjalljes sonë.
Utopi e rikthyer sërish.

Fluturimi i Shpirtit

Shpirti fluturon vetem.
Nuk ka bashkim duarsh,
nuk ka vallëzim
dhe as ndonjë psherëtimë
për ato që kanë mbetur
në Tokë.

Asnjë kujtim nga koha
kur mishi dhe shpirti ishin bashkë,
në hapsirën e vogël
të jetës,
nuk ekziston.

Dhe, a do t'i kërkojë shokët?
A do t'i thërrasë ato?
Apo, a do ju përgjigjet atyre?
Asgjë nuk dihet,
kjo është e vetmja gjë e sigurtë.

Dituria

Është përcjellja e diturisë ndër breza
ajo që na ka siguruar mbijetesën.
Këto njohuri që udhëtuan përmes shqisave
dhe u pasuan nga brezi në brez
na çuan drejt një mençurie më të lartë
e cila me durim qëndroi mes nesh
derisa ne të ishim gati për të.
Përtej hartave që ne krijojmë
dhe përpjekjeve tona
për të gjetur kordinatat,
përvojat e mëparshme e bëjnë më të lehtë
shpikjen e radhës.
E ajo kur të shfaqet
nuk do të gjykohet
bazuar në shkallën e sensacionit
që shkakton,
dhe as nga mençuria jonë për ta pranuar.
Ajo nuk do kthehet në mani
dhe as nuk do shkaktojë

vrasje ndërgjegje.

Ditura,
kjo aftësi e shenjtë
është dëshmi,
e përsosjes sonë
të cilës ne i gëzohemi,
është dëshmi e stërmundimeve tona,
e rrugëtimit tonë heroik,
që ofron zgjidhje,
dhe krijon një jetë më të hareshme.

Misioni ynë nuk është të imitojmë.
Ne jemi vetë krijuesit
të lirë ta tregojmë historinë të tërën.

Krijimi dhe e vërteta
na ngarkojnë ne me misionin
e zbulimit të gjithçkaje të fshehtë,
ata kërkojnë që ne të udhëtojmë
pa komplekse në shtigjet e kujtesës,
dhe në rrugicat zhgënjyese të imagjinatës,
besimplotë se në këtë rrugëtim
nuk jemi vetem.
Dhe, pa ndjerë aspak frikë
ta mbushim plot hare këtë udhëtim.
Kjo është forca jonë,
triumfuese.

Bashkëbisedim

(Për Alice Mary)

Më mirë të bashkëbisedojmë
se sa të japim këshilla.
Më mirë të bashkëbisedojmë
se sa të zihemi.

Vështroj këtë bimë
që ka nevojë për dritë
dhe e mallkoj këtë pìrg errësire
që ka shtrirë kthetrat
mes dashurisë së vajzës time
dhe fjalëve të mia.

L ë n d a:

Poeti President i Irlandës.....	5
Pluhur yjor.....	7
Një stinë e thatë.....	9
Në fillim 1.....	13
Në fillim 2.....	15
Në pyll 1.....	18
Në pyll 2.....	21
Kujtesa.....	23
Nëna ime u martua me tim atë në malin Melleray në 1937.....	24
Pusi 1.....	30
Pusi 2.....	31
Gomari.....	32
Hapja e pakove.....	34
Nokturn 1.....	37
Me fytyrë nga muri.....	40
Nokturn 2.....	42
Pikëllim.....	43
Në shenjë mirënjohje.....	44
Ringjallësit.....	45
Lamtumirë zoti Michael.....	48

Kalimi i lumit.....	50
Një darkë në vetmi në Koh Samet.....	51
Varkat e vjetra në Koh Samet.....	53
Varka.....	54
Pol Pot në Anlong Veng.....	57
Takim.....	59
Vizita e një të çmendure.....	61
Nokturn 3.....	64
Vinçjeri.....	65
Kupa e kungimit.....	66
Zërat në mbrëmje.....	67
Nokturn 4.....	68
Kuptimi i Zërave të Shpirtit.....	69
Të dëbuarit.....	70
Poshtë pemës së një mangoje.....	72
Patkoi.....	73
Shumë afër tokës.....	75
Krijimi i një stinë të re.....	77
Fluturimi i Shpirtit.....	79
Dituria.....	80
Bashkëbisedim.....	82

Michael D. Higgins - Poezi - Stinë e thatë

CIP Katalogimi në botim BK Tiranë

Michael D. Higgins - Poezi - Stinë e thatë

Tiranë, 2021

